

Bilaga 1, rektorsbeslut nr 226-16

YTTRANDE

2016-11-21 Dnr 1757-2016

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande remiss av betänkandet En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32)
Ert dnr N2016/03080/DL

Luleå tekniska universitet (LTU) har av Näringsdepartementet uppmanats inkomma med synpunkter på betänkandet En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32). Sakkunniga i LTU:s yttrande är Professor Maria Viklander, Biträdande professor Anneli Hedström och projektledare Stefan Marklund verksamma vid Institutionen för samhällsbyggnad och naturresurser.

Sammanfattning

Generellt stödjer universitetet dricksvattenutredningen som genomförts och många av de förslag som givits. Exempelvis har det funnits ett stort behov att ge dricksvattentäcker ett starkare skydd och ökad kontroll av råvattenkvalitet. Något som inte getts utrymme för i utredningen men som måste belysas senare är hur organisationen för dricksvattenförsörjningen ska utformas för att säkra en trygg vattenförsörjning i hela Sverige på sikt. Det finns många svaga verksamhetsutövare idag (t ex landsbygdskommuner med ett litet och minskande befolkningstal). Hur en säker vattenförsörjning och förnyelse av infrastruktur för vattenförsörjning ska kunna säkras i dessa områden måste utredas vidare. Dessutom anser universitetet att kostnaderna som angivits (totalt 50-100 miljoner kronor) för de åtgärder som föreslagits i utredningen har undervärderats. För mer detaljerade kommentarer se nedan.

Kapitel 5.5

I övervägandet på sidan 210 står följande: ”Avgörande är att utveckla robusta och kompetenta utförarorganisationer. Grunden för detta skapas genom ökad mellankommunal samverkan och regionaliserad syn på dricksvattnet”. Här behövs en mycket djupare studie om hur detta ska gå till. Förutsättningarna för stabila dricksvattenleveranser och ekonomiskt uthålliga utförarorganisationer varierar mycket mellan olika regioner i Sverige på grund av skillnader i demografisk struktur, företagstäthet, infrastruktur i relation till folkmängd osv. Troligtvis kommer genomgripande organisatoriska förändringar att krävas på sikt.

Kapitel 6

I detta kapitel görs bland annat en jämförelse med andra länder. I jämförelsen saknas tyvärr Skottland och Scottish Water som kanske är det mest intressanta exemplet för Sverige med liknade bebyggelse- och befolkningsstruktur (stora städer – landsbygd – glesbygd). I Skottland genomfördes i början på 2000-talet en kraftig omorganisation beträffande vattentjänster för att kunna möta framtidens utmaningar. Scottish Water som exempel bör

utredas och sättas i relation till den svenska kontexten för att se vad i deras fall som kan vara möjligt att implementera här.

Kapitel 7.7.1

Universitetet instämmer till förslaget angående ansökningsförfarande och innehåll för ansökan av vattenuttag. Vi anser dock att tillstånd för grundvattenuttag ska vara tidsbegränsade och att tillstånd med jämna mellanrum (det exakta tidsintervallet bör utredas) måste omprövas.

Kapitel 7.7.4

Vi ansluter oss till utredningens förslag att Länsstyrelsen ska vara beslutande instans i inrättande av vattenskyddsområden. För att kunna genomföra detta krävs en betydande personell förstärkning på länsstyrelserna vilket inte framgår av utredningen. Uppskattningsvis kommer ett tusental vattenskyddsområden att behöva inrättas. Detta är förenat med kostnader som inte kan vara inkluderade i den summa på 10-32 miljoner kronor för staten som har angivits för genomförande av föreslagna åtgärder i utredningen. För att kunna få rimliga handläggningstider kan 50-100 personer behöva anställas på länsstyrelserna. Redan i dag är handläggningstiden för inrättande av vattenskyddsområden omrimligt lång i de fall där länsstyrelsen har ansvar.

Kapitel 7.7.8

Enligt förslaget ska HaV utarbeta vägledning för inrättande och omprövning av vattenskyddsområden. Om HaV får detta ansvar kommer kompetens och resursförstärkning att krävas på myndigheten vilket inte framgår av utredningen och är inte heller kostnadssatt. Det kan också starkt ifrågasättas om ytterligare en myndighet ska blandas in i dricksvattenförsörjningen eller om det vore bättre göra en myndighetsöversyn. I dagsläget är det SGU (Sveriges Geologiska Undersökning) som har en bra kontroll på Sveriges grundvattentillgångar (bland annat utifrån ett vattenförsörjningsperspektiv) medan ansvaret för ytvatten ur ett dricksvattenperspektiv inte är lika klart definierat. Enlig kap 11.8 ska Livsmedelverket få uppdraget att inrätta ett kunskapscentrum för dricksvattenfrågor och fungera som stöd till exempelvis kommuner. Det borde därför övervägas om Livsmedelsverket istället för HaV kan få ansvar för vägledning beträffande inrättande och omprövning av vattenskyddsområden.

Kapitel 9.10

För detta avsnitt följer tre kommentarer:

- Universitetet anser att det är mycket viktigt att VAKA blir permanent och får en stabil ekonomisk grund. VAKA är redan i dag en väl fungerande organisation men behöver långsiktighet.
- Som idé är det bra att länsstyrelserna får uppdrag att kontrollera kommunernas analys och kontrollarbete för krisberedning. Men även här krävs personella resurser som inte finns i dag och som inte nämns i utredningen.
- För att kunna utveckla försörjningssystem för säkra leveranser anser Universitetet att incidentrapportering för dricksvattenförsörjning måste införas generellt. Det behövs dock ytterligare beträffande hur incidentrapporteringen ska gå till.

Kapitel 10.10

Universitetet bifaller förslaget att det ska bli krav på förnyelse- och underhållsplaner så att alla kommuner måste börja arbeta mer strategiskt med detta. På så sätt blir också förnyelse- och underhållsbehoven för dricksvattenförsörjningssystemen tydliggjorda nationellt.

Dock kommer kommunerna att ha olika ekonomiska förutsättningar är att genomföra med detta och en relevant fråga är hur detta kan lösas.

Kapitel 11.8

Nedan följer fyra kommentarer till de överväganden och förslag som ges på sidan 809 i utredningen. Det viktigaste förslaget i utredningen står på sidan 809: ”en skyldighet införs för kommunen att tillvarata möjligheterna att samverka med andra kommuner, genom reglering i vattentjänstlagen.”

- Hur detta ska genomföras i praktiken är dock mycket oklart i utredningen. De kommuner som redan vill och har tydlig vinning i att samverka gör så redan idag. Detta sker ofta genom gemensamma bolag. De små kommunerna har inte så mycket att vinna på samverkan med liknande grannkommuner och i dagsläget är sådan samverkan ovanlig. Om samverkan existerar så sker det ofta i instabila organisationer. De små kommunerna behöver samverka med stora och då krävs en regional samverkan i mycket större omfattning än vad som sker idag. För att regional samverkan ska fungera behöver styrmedel utvecklas. Det behöver även utredas hur avgiftskollektiven ska vara utformade för att möta generella samhällsutmaningar samt de utmaningar som kan knytas till åldrande infrastruktur och avfolkning.
- Vi vill även påpeka att 90 procent av all kommunal VA-verksamhet bedrivs i sådan form att alla vattentjänster ingår. Därför menar vi att en samordning enbart för dricksvattenförsörjning inte är genomförbar utan måste även beröra andra vattentjänster (t ex avloppshantering).
- Angående föreslagna Dricksvattenråd är syftet och dess mandat mycket otydligt och behöver förtydligas.
- Det kunskapscentrum som föreslås att inrättas av Livsmedelsverket som stöd till kommuner och övriga aktörer är mycket bra.

Kapitel 12.4

Vi bifaller starkt till att råvattenkontroll och uppföljning av råvattenkvalitet behöver ges större tyngd (sidan 830). Det är mycket viktigt att ha kontroll över förändringar i råvattenkvalitet som sker över tid och detta har varit eftersatt under en lång tidsperiod.

Beredande handläggare har varit Carl Rova

Beslut har fattats av rektor Johan Sterte